

VISIE

Sport en bewegen

gemeente Nieuwkoop

Stimuleren van een vitale samenleving

Ernest Hemingway

nieuwkoop

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding	4
1. Aanleiding	5
2. Feiten en cijfers	8
3. Onze ambities en speerpunten	11
4. Waar zetten we op in?	17
Bijlagen	24

Voorwoord

Voor u ligt de visie op sport en bewegen van de gemeente Nieuwkoop. Deze visie is niet alleen van de gemeente, maar is een breed gedragen visie die we samen met verschillende partijen uit de samenleving hebben gemaakt. Bij de totstandkoming van de visie hebben we veel enthousiaste mensen mogen spreken die zich inzetten voor de sport. Mensen in beweging brengen doen we dan ook niet alleen als gemeente, we doen dit samen met onze verenigingen, andere sportaanbieders, mensen uit het onderwijs, de gezondheidszorg en andere partijen die een rol spelen in het in beweging brengen van onze inwoners. Daarom hebben we ervoor gezorgd dat de plannen in deze visie goed aansluiten op de plannen die we gezamenlijk hebben gemaakt met tal van sport- en beweegaanbieders in het Nieuwkoopse Sportakkoord. Ook leggen we de verbinding met ander beleid van de gemeente zoals het gezondheidsbeleid, want sport en bewegen is veel meer dan alleen het sportieve aspect, het gaat ook om een bijdrage aan je gezondheid en gelukkig voelen in alle fasen van ons leven. Sport is niet alleen het spel, het heeft ook een belangrijke sociale functie in onze dorpen. Mensen ontmoeten elkaar via het samen sporten, op de vereniging, maar ook steeds meer bij individuele sporten. Het zorgt voor aanspraak, kan eenzaamheid tegengaan en is meer en meer een moment waar inwoners naar uitkijken. Daarnaast is sport en bewegen een belangrijk onderdeel van een gezonde leefstijl. De huidige corona crisis benadrukt nog maar eens het belang van onze leefstijl voor onze gezondheid.

Dat sport goed voor ons is, dat weten we allang. Wat is er nu vernieuwend aan deze sportvisie? We willen sport veel nadrukkelijker dan voorheen inzetten als middel om de inwoners met elkaar te verbinden en om de fysieke en mentale gezondheid van Nieuwkoop een impuls te geven. Een goede gezondheid ligt aan de basis van een gelukkig leven. Het belangrijkste doel van deze visie is daarom ook dat sport en bewegen aantrekkelijk en bereikbaar is voor al onze inwoners. We zetten bewust in op het verschil dat sport en bewegen kan maken op het welzijn van alle Nieuwkoopers. We willen daar als gemeente een voortrekkersrol in nemen en mensen echt stimuleren en motiveren om in beweging te komen.

Graag pakken we de bal op om met alle betrokken partijen als een sportief team mee aan de slag te gaan!

Gerben van Duin
wethouder sport en bewegen

1

2

3

4

3

Inleiding

Waarom nieuw beleid voor Nieuwkoop?

Deze visie heeft vorm gekregen in het eerste kwartaal van 2020. Een groot deel van die periode wordt gedomineerd door het Coronavirus (Covid-19). Het land, inclusief Nieuwkoop en haar inwoners, gaat voor een groot deel op slot en in quarantaine. En juist in deze periode blijkt hoe belangrijk beweging voor veel mensen is. De stranden en wandel-/fietspaden in de natuurgebieden zijn soms overvol. Sociale media worden overspoeld met tips om, in en rondom eigen huis, actief en fit te blijven. In tijden van onzekerheid en beperkingen zoeken mensen juist naar ontspanning en verlichting d.m.v. sporten en bewegen.

Er gebeurt veel in het Sociaal Domein. Sinds 2015 hebben de Nederlandse gemeenten er complexe wettelijke taken bij gekregen op het gebied van de Wmo, Jeugdzorg en Participatie. Het gaat hierbij vaak om ondersteuning wanneer mensen al problemen ervaren. Er wordt een groot beroep gedaan op deze voorzieningen, resulterend in stijgende zorgkosten. Inzetten op 'Positieve gezondheid' en preventie kan hierbij een uitkomst bieden. Voorkomen is immers beter dan genezen. Sporten, bewegen en het hebben van sterke sport-/beweegaanbieders zijn belangrijke factoren in het realiseren en behouden van gelukkige en vitale Nieuwkoopers. Via deze nieuwe visie op sporten en bewegen willen we de kracht van sporten en bewegen én de verbinding met andere maatschappelijke doelen nog meer en beter benutten.

In de ontwikkeling van deze visie is veel aandacht geweest voor afstemming en samenwerking met de samenleving. Inspiratie en informatie zijn opgehaald vanuit diverse sessies die in 2019 en begin 2020 hebben plaatsgevonden (voor deze visie en het sportakkoord proces). Tevens zijn er aparte gesprekken gevoerd met stakeholders zoals de werkgevers van de buurtsportcoaches, verenigingen/stichtingen, de Adviesraad Sociaal Domein en vertegenwoordigers van de gemeenteraad. Ook is gekeken naar ervaringen van andere gemeenten en hun visie op sporten en bewegen.

In de uitvoering van het beleid voor sporten en bewegen stemmen we nauw af en werken we samen met de samenleving. Vanzelfsprekend met de sport- en beweegaanbieders. Maar we vragen ook aan scholen, welzijn-zorgprofessionals en het bedrijfsleven om aan te haken en actief bij te dragen aan deze visie.

1. Aanleiding

Parallel aan de ontwikkeling van deze visie op sporten en bewegen doen zich meerdere relevante ontwikkelingen voor. Ook is het goed om te weten waar we vandaan komen, vanuit het perspectief van de samenleving maar ook vanuit gemeentelijk beleid. Deze nieuwe visie biedt een uitgelezen kans om het domein van sporten en bewegen daarin een duidelijke positie te geven en sterk te verankeren.

Huidig beleid

We schreven in 2009 het volgende over 'het belang van sport':

Sport is voor velen een aangename tijdsbesteding, het is leuk om te doen en draagt bij aan de geestelijke en fysieke gezondheid.

Sport is bovendien fundamenteel voor de sociale samenhang in de gemeente. Het bevordert maatschappelijke integratie, voorkomt sociaal isolement en levert een bijdrage aan de sociale en mentale vorming van mensen.

Veel meer nog dan bij andere maatschappelijke activiteiten gaat het bij sport om samen organiseren, samen werken en samen doen. Vele vrijwilligers zetten zich daarbij voor anderen in. Sport zorgt daarmee voor een sociale binding dwars door alle lagen van de bevolking heen.

Sport is ook een belangrijk onderdeel van de maatschappelijke infrastructuur. Mogelijkheden voor zowel actieve sportbeoefening als passieve sportbeleving dragen bij aan een levendige en leefbare gemeente.

Daar waar 'sport' staat blijkt overduidelijk dat het ook om bewegen, recreëren, participeren en socialiseren gaat. In deze definitie blijkt de sterke verbinding tussen enerzijds het domein sporten en bewegen en anderzijds het brede Sociaal Domein: zorg, welzijn en gezondheid. Ook gaat het over leefbaarheid en (openbare)ruimte.

Deze brede manier van kijken is in de loop der tijd niet veranderd. Sterker: het besef van het belang van een integrale aanpak gericht op welzijn en gezondheid via onder andere sporten en bewegen is alleen maar verder gegroeid. Deze vernieuwde Sport- en Beweegvisie gaat dan ook door op deze koers.

Kansen in het groene Nieuwkoop

Anno 2020 is er een sterk en divers aanbod van sport- en beweegactiviteiten beschikbaar in de gemeente. Daarbij is Nieuwkoop en omgeving vanzelfsprekend uitermate geschikt en uitnodigend om buiten te bewegen en recreëren. Nieuwkoop en omgeving heeft dus ontzettend veel te bieden. En Nieuwkoopers blijken (gelukkig) ook al zeer actief mee te doen in het sporten en bewegen. Roeien, surfen, schaatsen en zeilen op het water. Wandelen, hardlopen, fietsen en wielrennen op de paden en wegen. Buiten op de banen, velden, beweegplekken. Binnen in de zalen en hallen, fitnesscentra.

Er worden door inwoners en sport-/beweegaanbieders ook nog volop kansen gezien om nog meer uit het sporten en bewegen te halen. Kansen liggen er in het betrekken van nieuwe doelgroepen in de sportverenigingen, het vernieuwen van het sport-/beweegaanbod en het nog beter gebruiken van de beschikbare accommodaties.

1

2

3

4

5

VISIE Sport en bewegen gemeente Nieuwkoop

Uitdagingen voor Nieuwkoop

In het verlengde van de te verzilveren kansen zijn er ook uitdagingen. Zo laten demografische ontwikkelingen zien dat de vergrijzing de komende jaren zal doorzetten. Hierdoor zijn er relatief steeds meer ouderen die we ondersteunen bij het gezond en vitaal blijven. Zij dienen in hun sport- en beweegbehoeften (en specifieke mogelijkheden) te worden voorzien.

Onder de Nederlandse (en ook Nieuwkoopse) beroepsbevolking heerst veel uitval door stress en burn-out. Door ongezonde leefstijl en groeiend zitgedrag ontstaan of verergeren (chronische) aandoeningen zoals bijvoorbeeld overgewicht/obesitas.

Vanuit onderzoek door De Kleine Consultant¹ is gebleken dat er een groep jongeren in Nieuwkoop is die niet of nauwelijks aan sporten en bewegen doet maar wél een behoefte heeft. Voor een deel heeft dit te maken met de af-/aanwezigheid van de juiste activiteiten (vernieuwing in aanbod, flexibiliteit in aanbod, nabijheid van aanbod) en voorzieningen (met name in beweegvriendelijke openbare ruimte). Ook dienen bepaalde praktische drempels (tijd, geld, bekendheid) weggenomen te worden. Dit geldt niet alleen voor jongeren maar ook voor alle andere doelgroepen.

→ zie ook bijlage 1 'cijfers gemeente Nieuwkoop'

Gezondheid en vitaliteit

Gezond gedrag is ook sporten en bewegen! Parallel aan de ontwikkeling van deze visie op sporten en bewegen werkt de gemeente Nieuwkoop haar nieuwe Gezondheidsnota uit. De Gezondheidsnota gemeente Nieuwkoop (2020) richt zich op 'gezond gedrag', 'samen gezond' en een 'gezonde omgeving'. Vertrekpunt is het concept van 'Positieve gezondheid'. Naast de factor aan-/afwezigheid van ziekte gaat het hierbij om "het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan". Daarbij gaat het om fysieke lichaamsfuncties, het mentaal welbevinden, zingeving, de kwaliteit van leven, het meedoen in de maatschappij en het algemeen dagelijks functioneren. Het belang van voldoende sporten en bewegen is hierbij haast vanzelfsprekend. De gemeente Nieuwkoop wil haar inwoners stimuleren en faciliteren in het naleven van een gezonde en actieve leefstijl.

Uit onderzoek is gebleken in hoeverre het investeren in sporten en bewegen 'winst' oplevert voor welzijn en gezondheid. Zorgkosten kunnen worden vermeden, kwaliteit van leven neemt toe, levensverwachting (in gezondheid) neemt toe, bijkomende sociale baten treden op én positieve arbeidseffecten zijn zichtbaar.

→ zie ook bijlage 2 voor de 'social return on investment' en 'waarde van sport en bewegen voor Nieuwkoop'

¹ De Kleine Consultant (2020). Onderzoek naar de sportbehoeften van jongeren in Nieuwkoop

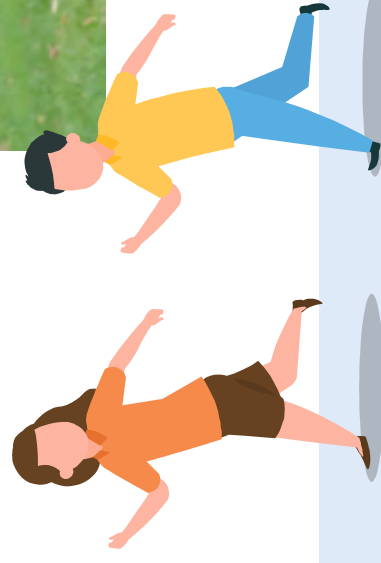
Van sportakkoord naar vitaliteitsplan

Gedurende 2019 en 2020 hebben zo goed als alle Nederlandse gemeenten gewerkt aan de ontwikkeling van lokale 'sportakkoorden', zo ook Nieuwkoop. Onder leiding van een onafhankelijke sportformateur hebben sportverenigingen, sportaanbieders, eerstelijns zorgprofessionals, basisscholen, kinderopvangorganisaties, ondernemers en diverse andere maatschappelijke organisaties met elkaar samengewerkt. Het resulteert in een 'Vitaliteitsplan' met hierin diverse ambities en afspraken om met elkaar te werken aan meer sporten en bewegen in Nieuwkoop en gezonde en gelukkige Nieuwkoopers. De gemeente heeft hierin ook een eigen rol als partner.

→ Zie bijlage 3 voor informatie *Nationaal Sportakkoord*

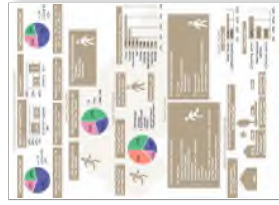
Ruimtelijke ontwikkeling

Binnen de gemeente Nieuwkoop spelen diverse ontwikkelingen van ruimtelijke aard. Zo wordt er toegewerkt naar een 'omgevingsvisie'. Het gaat hierbij om de ruimtelijke ontwikkeling van de gehele gemeente en het aspect 'gezondheid' is hier een expliciet onderdeel van. Dit in tegenstelling tot hoe dit voorheen in de ontwikkeling van bestemmingsplannen gebeurde. Ook is er nieuw beleid in ontwikkeling op het gebied van openbare speelruimte/-plaatsen. Een kans om vanuit deze visie een positieve bijdrage te leveren en invloed op uit te oefenen. Resultierend in meer aandacht voor een gezonde en beweegvriendelijke omgeving.

2. Feiten en cijfers

Meten is weten. In de afgelopen jaren zijn er diverse onderzoeken uitgevoerd om beter zicht te krijgen op de situatie. Zie in de bijlage een tweetal factsheets over 'beweegcijfers' en de 'waarden van sport en bewegen' van Nieuwkoop.

bijlage 1

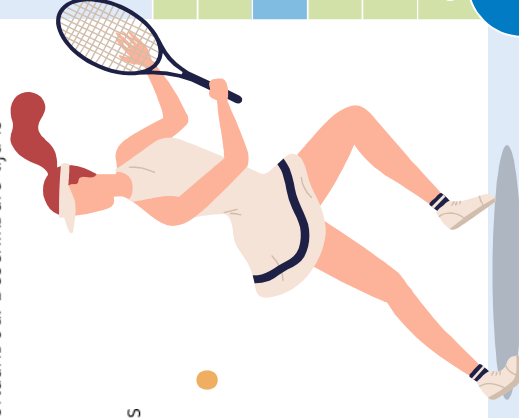

bijlage 2

Aanvullend hierop enkele inzichten vanuit recente Nieuwkoopse onderzoeken die mede richting geven voor deze visie:

- Mulier Instituut (2020), onderzoek naar de toekomst (perspectief) van tennis, voetbal, binnensport en het zwembaden in Nieuwkoop. Conclusies:
  - De beschikbare accommodaties leveren genoeg ruimte voor de huidige en toekomstige sportbeoefening. Er zijn lichte overschotten, echter er is te weinig overcapaciteit voor een directe aanleiding om accommodaties te sluiten en/of te fuseren.
  - Er zijn kansen in het samenwerken tussen en ondersteunen van tennisverenigingen voor de toekomstbestendigheid van verenigingen en de tennissport.

- Er zijn kansen in het voetbal voor verkennen van energiebesparende maatregelen/ duurzame opwekking, voordeel gezamenlijke inkoop/onderhoud/subsidie, functieverbreding door stimulering maatschappelijke oriëntatie van verenigingen.
- Er zijn mogelijkheden in het verhogen van de bezettingsgraad voor de binnensportaccommodaties, door meer samenwerking tussen de sport-/beweegaanbieders en het betrekken van de groeiende doelgroep 65-plussers.
- Beschikbare zwembad (binnen en buiten) op totaal is voldoende. Echter voor wedstrijdzwemmen en bepaalde doelgroepen niet altijd volledig geschikt.
- De Kleine Consultant (2020), onderzoek naar de sportbehoefte van jongeren in Nieuwkoop. Conclusies:
  - De bevroagde jongeren die al sporten willen graag vaker sporten, op een flexibele en vrijblijvende manier. Tegelijkertijd is tijd de grootste drempel.
  - De niet-sporters geven aan wel zelfstandig in de eigen omgeving te willen sporten en dat zij vooral zoeken naar meer diversiteit in het sportaanbod. Beschikbare tijd is de grootste drempel.
  - Niet-sportende jongeren hebben ook een begindrempel: onwetendheid over wat ze willen, onzekerheid of ze op latere leeftijd nog wel iets nieuws kunnen beginnen, zich niet meteen ergens vast aan willen verbinden (contributie/abonnement).

Sport en bewegen gemeente Nieuwkoop

- Rekenkamer Nieuwkoop (Hordijk&Hordijk, 2019), onderzoek subsidiebeleid.
Conclusies:
  - Doeltreffendheid van subsidies kan beter. Met name over de maatschappelijke meerwaarde van te subsidiëren activiteiten.
  - Er wordt onvoldoende beoordeeld in hoeverre subsidies doelmatig zijn. D.w.z. de vermogenspositie wordt onvoldoende beoordeeld. Is de subsidie wel noodzakelijk?

- Team Sportservice Zuid-Holland (2018), Gemeente Nieuwkoop, onderzoek sport, bewegen en leefstijl 2018. Conclusies:
  - 37% van de ondervraagden wil meer gaan bewegen. Vooral in ongeorganiseerde vorm.
  - Van de huidige sportbeoefening is 45% in verenigingsverband (meer kinderen en mannen), 28% in commercieel verband (meer volwassenen en vrouwen), 14% in anders georganiseerd verband (meer ouderen) en 50% in ongeorganiseerd verband (meer volwassenen en mannen).
  - Flexibele sportvormen zoals fitness, hardlopen/joggen, wielrennen/fietsen, wandelen en zwemmen zijn het meest populair. Voetbal, schaatsen en tennis komen respectievelijk pas op plek 6, 7 en 8.
  - Motivatie voor sport en bewegen is vooral: gezondheid en plezier.
  - Niet-sporters hebben vooral geen tijd of geen zin/interesse (meer), met name bij volwassenen. Maar 10% van de mensen heeft nooit gesport.
- GGD Hollands Midden. Kerncijfers gemeente- en wijkniveau (volwassenen en ouderen 2016-2020) & Cijfers beweegrichtlijnen. Conclusies:
  - Ervaren gezondheid en vitaliteit in Nieuwkoop hoog (84% vs. 80% landelijk). Cijfers depressie of eenzaamheid iets onder landelijk gemiddeld (37% vs. 42% landelijk).
  - Overgewicht (tot 65 jaar: 50% vs. 46% landelijk) en obesitas (tot 65 jaar 14% vs. 13% landelijk) Nieuwkoopers iets boven gemiddeld.
  - Boven gemiddeld veel drinkers en overmatige drinkers in Nieuwkoop (tot 65 jaar respectievelijk 89% en 21% vs. 83% en 11% landelijk).
  - Tevredenheid (rond cijfer 8) over woning en woonomgeving door Nieuwkoopers.

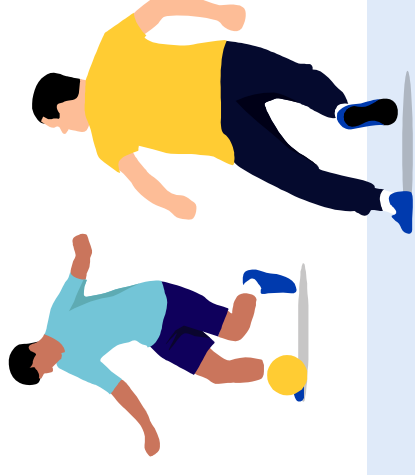
- GGD Hollands Midden. Cijfers bewegennormen in Nieuwkoop vs. Nederland
In 2017 zijn door de Gezondheidsraad nieuwe beweegrichtlijnen vastgesteld. Veel stilzitten wordt afgeraden. Volwassenen voldoen wanneer zij verspreid over de week minimaal 150 minuten matig of zwaar intensief bewegen en minimaal twee keer per week spier- en botversterkende activiteiten doen. Ouderen moeten deze zelfde activiteiten combineren met balansoefeningen.
'Veel bewegen heeft positieve effecten op de gezondheid; direct door een lager risico op hart en vaatziekten, borstkanker, dikke darmkanker, diabetes en depressie. Indirect door vermindering van overgewicht, lagere bloeddruk en een lager vetpercentage.
Bij ouderen hangt meer bewegen daarnaast samen met een lager risico op dementie, cognitieve achteruitgang en lichamelijke beperkingen.
*... **Bewegen is goed en meer bewegen nog beter.***
- Oude normen, gemeten op basis van richtlijnen voor 2017:
  - 63% van de Nieuwkoopers tot 65 jaar voldoet aan de NNGB beweegnorm (matig intensieve beweging vijf dagen per week 30 minuten per dag), iets boven landelijk gemiddeld (60%). 65 jaar en ouder zelfs 74%.
  - Voor de Fitnorm (tenminste drie keer per week 20 minuten intensief bewegen) geldt dat 27% van de inwoners voldoet. In Nederland gemiddeld is dit 26%.
- Nieuwe normen, gemeten op basis van nieuwe richtlijn per 2017:
  - 47% van de Nieuwkoopers vanaf 19 jaar voldoet aan de beweegrichtlijnen, 52% van de inwoners van 19 t/m 64 jaar, en 33% van de 65-plussers. In Nederland voldoet 52% van de inwoners (56% van 19 t/m 64 jaar en 37% van 65-plussers)

Conclusie bij de feiten en cijfers

Deze visie op sporten en bewegen krijgt vooral vorm en inhoud aan de hand van de hierop volgende ambities en speerpunten (hoofdstuk 3.). Vanuit de inleiding is er inzicht gegeven in de brede blik op sporten en bewegen die we in Nieuwkoop hebben, mede in de relatie tot het welzijn en de gezondheid van haar inwoners. Met de gepresenteerde feiten en cijfers wordt inzicht gegeven in wat we belangrijk vinden:

- Goede, multifunctionele accommodaties, optimaal gebruik/bezetting;
- Sterke verenigingen, samenwerking, maatschappelijke meerwaarde;
- Aandacht voor doelgroepen en diens behoeften;
- Doeltreffend en doelmatig financieel ondersteunen;
- Hoge sport-/beweeg deelname (incl. dagelijkse actieve leefstijl) met aandacht voor geluk/tevredenheid, welzijn en gezondheid.

We onderbouwen ermee hoe we in Nieuwkoop met sporten en bewegen de toekomst in willen. En wordt duidelijk waarom bepaalde keuzes voor doelen, activiteiten en doelgroepen gemaakt zijn.

3. Onze ambities en speerpunten

Sporten en bewegen (en alles gerelateerd aan een gezonde actieve leefstijl) zien we als een veelzijdig verschijnsel. Iedere inwoner van Nieuwkoop doet en beleeft dit op een geheel eigen manier. Hiervoor zullen we, met de middelen en mogelijkheden die we hebben, er alles aan doen om:

1 *Sporten en bewegen mogelijk te maken voor iedere inwoner van Nieuwkoop. We gaan er vanuit dat er voor iedere inwoners een geschikte én plezierige sport-/beweegactiviteit mogelijk is.*

2 *Sporten en bewegen zo goed mogelijk in te zetten als middel. Omdat we weten dat dit positieve effecten heeft op gezondheid en welzijn.*

Het is, vanuit gemeentelijk perspectief, op zichzelf al een uitdaging om voor alle Nieuwkoopers het sporten en bewegen mogelijk te maken. Het gaat hierbij om het 'fundament': creëren van (rand)voorwaarden die inwoners in staat stellen om een gezonde en actieve levensstijl te hebben én te behouden. Kenmerken zoals gender, leeftijd, afkomst, seksuele geaardheid, opleidingsniveau, inkomen, beperking of wat dan ook mogen hierin geen verschil maken. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen gemeente en alle verschillende typen sport-/beweegaanbieders. Gezamenlijk zorgen we voor een sterk en divers sport-/beweegaanbod voor alle Nieuwkoopers. En we maken dit mogelijk met goede faciliteiten, accommodaties en openbare ruimte.

Wanneer er voldoende fundament voor sporten en bewegen ligt, kunnen er extra positieve maatschappelijke effecten bereikt worden. Het sporten en bewegen wordt dan meer een middel om een sociaal/maatschappelijk doel te bereiken. Een integrale aanpak vanuit het sociaal domein, met in het bijzonder het Gezondheidsbeleid, is hiervoor nodig. Hetzelfde geldt voor een sterke verbinding tussen de sport-/beweegsector enerzijds en de zorg-/welzijnsorganisaties anderzijds. Sociaal/maatschappelijke ontwikkelingen, de aandacht voor Positieve Gezondheid, het belang van een actieve en gezonde leefstijl, het Nationale Sportakkoord, het Preventieakkoord zijn allemaal aanleiding én kansen om in te zetten op de positieve (bij)effecten van sporten en bewegen.

We geven nadere invulling aan onze ambities aan de hand van vier speerpunten.

Speerpunt 1:

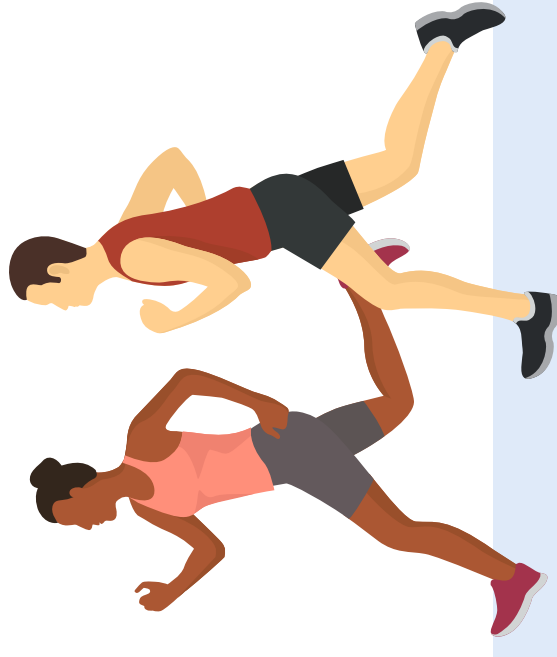
Sterke en toekomstbestendige sport- en beweegaanbieders

We hebben een grote diversiteit aan sport-/beweegaanbieders in onze gemeente. Als gemeente willen we intensiever contact hebben met deze organisaties. We vinden het belangrijk om als ondersteuner en partner van meerwaarde te zijn voor hen. Tegelijkertijd benutten we de mogelijkheden om de sport-/beweegaanbieders uit te dagen om van nog grote(re) meerwaarde te zijn voor de maatschappij. We stimuleren de sport-/beweegaanbieders meer als collectief op te treden. Om elkaar te kunnen versterken (waarin ook Vitaliteitsakkoord voorziet). Daarbij willen we hen stimuleren en ondersteunen om een veilige en positieve sportomgeving te realiseren en garanderen. Investeren in de kwaliteit van het (vrijwillig)kader is hier ook een belangrijk onderdeel van. Waar mogelijk (aansluitend bij het Gezondheidsbeleid) stimuleren we ook op rookvrije accommodaties, gezonde kantines en verantwoord alcoholgebruik.

We doen onderzoek naar de vitaliteit van de sport- en beweegaanbieders. De algemene vitaliteit van de aanbieders moet toenemen naarmate we meer ondersteuning bieden en samenwerking realiseren. Daarnaast monitoren we de tevredenheid van de aanbieders t.a.v. deze ondersteuning. Ook monitoren we de gebruikerstevredenheid van sportende en bewegende Nieuwkoopers, als leden/klanten van de aanbieders.

Instrument(en):

- *Sportpunt / buurtsportcoaches: verenigingsondersteuning*
- *Verenigingsloket: organiseren/faciliteren ontmoeting en deskundigheidsbevordering*
- *Participatie in Vitaliteitsakkoord: samen bouwen aan platform voor samenwerking en verbinding*
- *Monitoring: tevredenheidsmeting onder beweegaanbieders ondersteuning gemeente*
- *Accommodaties: faciliteren van goede en betaalbare sportaccommodaties, binnen en buiten*

Speerpunt 2:**Sporten en bewegen voor iedereen, op maat en zonder belemmeringen**

Een grote groep Nieuwkoopers vindt gelukkig zelf zijn/haar weg richting een passende sport-/beweegactiviteit. Voor de groep waarbij dit niet lukt (om welke reden dan ook) is het noodzakelijk hen te informeren over de mogelijkheden voor sporten en bewegen. En hen voorlichting te geven over het belang van sport, bewegen en een gezonde leefstijl. Daar waar het 'normaal' kan doen we dat. Indien het 'speciale' aandacht en ondersteuning vraagt: doen we dat ook. Denk bijvoorbeeld aan mensen met een beperking of met een kleine portemonnee. We dienen kennis te hebben van knelpunten of belemmeringen voor sporten en bewegen. En we zoeken naar mogelijkheden om inwoners de juiste hulp(middelen) hiervoor te bieden. We streven een inclusieve samenleving na, waar sporten en bewegen ook toe behoort. Iedereen moet zich welkom voelen, letterlijke en figuurlijke drempels nemen we weg.

We zorgen voor aansluiting op de levensfasen van onze inwoners (zie *figuur 1*). Daarbij toetsen we bij onze sportende/bewegende inwoners of we het juiste doen.

We monitoren de ontwikkelingen van het aantal inwoners dat aan de beweegnorm voldoet. In het bijzonder bij de doelgroepen waar we specifieke ondersteuning of beweegprogramma's op inrichten. Tevens monitoren we de aanvragen binnen het Jeugdfonds Sport & Cultuur en het volwassenenfonds. We sturen op zo optimaal mogelijke besteding van het beschikbare budget.

Instrument(en):

- *Sportpunt / buurtsportcoaches: sportmakelaar, sportstimulering en beweegprogramma's*
- *Participatie in Vitaliteitsakkoord: samenwerking zorg/welzijn*
- *Subsidies: gerichte financiële ondersteuning, maatschappelijke meerwaarde*
- *Monitoring: stijging % dat voldoet aan beweegnorm, besteding budget fondsen minima*

Speerpunt 3:**Sporten en bewegen als middel voor gezondheid en welzijn**

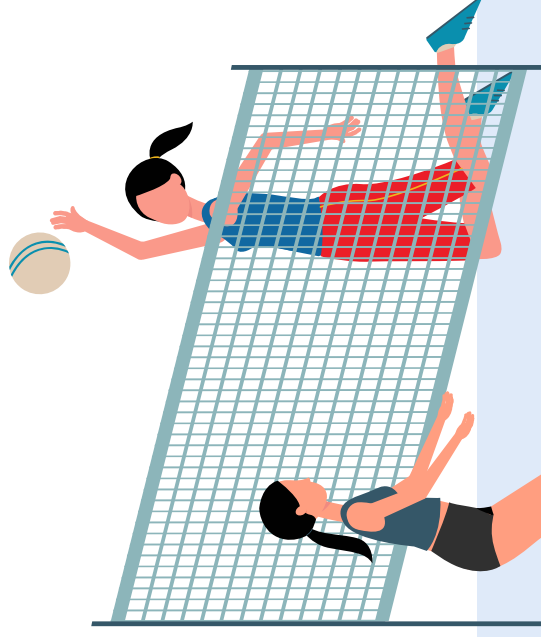
Sporten en bewegen, een actieve levensstijl, het participeren in het verenigingsleven, het bewegen in de open lucht; het heeft positieve effecten op het welzijn en de gezondheid van mensen. We zien het belang van het voorkomen en/of terugdringen van de (stijgende) zorgkosten. We willen mensen uit een sociaal isolement helpen, sociale netwerken en cohesie versterken. We willen voor iedereen het gezond opgroeien en oud worden mogelijk maken.

Er is een directe verbinding met de Jeugdzorg en de Wmo en de betrokken uitvoerende organisaties/professionals. Sporten en bewegen wordt onderdeel van de zorg. En de zorg is aanwezig en zichtbaar bij de sport- en beweegaanbieders.

Er is tevens een directe verbinding en samenwerking met het Gezondheidsbeleid. We geven sporten en bewegen, de sport-/beweegaanbieders en de sportaccommodaties hier een belangrijke rol in. En zorgen voor aansluiting op de levensfasen van onze inwoners (zie figuur 1). De sport-/beweegsector verbinden we met de eerstelijns zorg- en welzijnsprofessionals. Met meer doorverwijzing van cliënten/patiënten naar sport en beweging kan het vaker als middel ingezet te worden voor de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Via de sport-/beweegaanbieders en de sportaccommodaties wordt een gezonde en actieve leefstijl gepropageerd. Daarbij is er waar nodig/mogelijk ook aandacht voor de thema's roken, voeding en alcohol.

Instrument(en):

- *Sportpunt / buurt sportcoaches: sport als middel, integraal Sociaal Domein*
- *Participatie in Vitaliteitsakkoord: samenwerking zorg/welzijn*
- *Subsidies: gerichte financiële ondersteuning, maatschappelijke meerwaarde*

Speerpunt 4:

Goede en (multi)functionele accommodaties, beweegvriendelijke en uitnodigende ruimte

Het kunnen bieden van een passende sport-/beweegactiviteit hangt voor een groot deel af van de beschikbaarheid van de juiste ruimte of accommodatie. En de Nederlandse gemeenten zijn hierin met afstand de belangrijkste partner en verantwoordelijke.

Als gemeente Nieuwkoop willen we effectief en efficiënt omgaan met de middelen die we hebben. De beschikbare sportieve faciliteiten, accommodaties en buitenruimte willen we zo goed en zo veel mogelijk gebruiken. Om de investeringen te legitimeren zetten we in op zo hoog mogelijk maatschappelijk rendement van de accommodaties en faciliteiten. Het verbinden van functies in multifunctionele accommodaties én het aansluiten op aanwezige behoeften (met oog voor toekomstige ontwikkelingen) is hierbij cruciaal. Conclusies en aanbevelingen vanuit onderzoek door het Mulier Instituut (2020²) ondersteunen ons hierbij. We maken verbinding tussen enerzijds het sport-/beweegbeleid en anderzijds het ruimtelijk beleid, gezondheidsbeleid, maatschappelijk vastgoedbeleid, verduurzamingsbeleid.

In het belang van de inclusieve samenleving is er ook aandacht voor de fysieke toegankelijkheid van de sport- en beweegaccommodaties of faciliteiten.

Actieve sporters/bewegers én niet-sporters/bewegers kunnen via een uitnodigende en beweegvriendelijke openbare ruimte geholpen worden om (nog meer) te gaan bewegen. Een belangrijk gedeelte hiervan is ook het bewegen gecombineerd met dagelijkse bezigheden en verplichtingen zoals naar school, winkel of werk gaan. De aanwezigheid van groen, natuurvriendelijke verlichting, laagdrempelige en veilige wandelroutes, beweegplekken (voor jong én oud) helpt hierbij.

² Mulier Instituut (2020). 'Beleidskader van basis, aanbod, buurtsport en zwerfbuizen in de gemeente Nieuwkoop'

VISIE Sport en bewegen gemeente Nieuwkoop

Nieuwkoop en omgeving kenmerkt zich gelukkig door veel groene ruimte en water om in te recreëren. Deze ruimte willen we dan ook zo goed mogelijk gebruiken en tot zijn recht laten komen. Tevens weten we uit onderzoek dat een toenemend aantal mensen ongeorganiseerd (op eigen initiatief) gaat sporten en bewegen. Beweegvriendelijke openbare ruimte is hierbij van groot belang. Dan gaat het voornamelijk om de kwaliteit van wandel- en fietspaden, toegankelijkheid van water voor watersport en recreatie, verlichting, natuurgebieden en mogelijkheden om routes te volgen.

We monitoren dit aan de hand van de 'kernindicator beweegvriendelijke omgeving'³⁷, gebaseerd op 6 deelindicatoren: publieke sportaccommodaties, sport- en speelplekken, sport/speel/beweegruimte, routes (o.a. fiets/wandel), buitengebied en de nabijheid van voorzieningen.

Instrument(en):

- *Sportpunt / buurtsportcoaches: beheer, bevorderen samenwerking, multifunctioneel gebruik*
- *Subsidies: gerichte financiële ondersteuning, maatschappelijke meerwaarde*
- *Accommodaties & tarieven: behouden/beheren en vernieuwen*
- *Openbare ruimte: uitnodigende beweegvriendelijke omgeving, omgevingsvisie, speelplaatsenbeleid*
- *Monitoring: bezettingsgraad en uitbreiding functies/doelgroepen op sportaccommodaties,*

³⁷ Diverse bronnen. Melder Instituut 2017. Beweegvriendelijke omgeving. Opgeroepen via <https://www.sportenbewegen.nl/files/4/kernindicatoren/beweegvriendelijke-omgeving>

Sport en bewegen gemeente Nieuwkoop

Bij alle speerpunten zorgen we voor aansluiting bij de levensfasen waarin onze inwoners zich bevinden:

0-4 jaar:

Inzetten op vroege breed motorische ontwikkeling. Samenwerking tussen consultatiebureau, kinderopvang/peuterspeelzaal, sport-/beweegaanbieders, buurtsportcoach/sportbedrijf en ouders. Aansluiten bij doelen sportakkoord en van daaruit ontstane initiatieven in Nieuwkoop

4-12 jaar:

Inzetten op breed motorische ontwikkeling, stimuleren van sporten en bewegen, minder (stil)zitten, meer buitenspelen. Belang sociaal/cognitieve ontwikkeling. Aandacht voor lichamelijke opvoeding op school, aansluiting beweegaanbod vanuit aanbieders op behoefte, schoolsportactiviteiten, breed kennismaken met verschillende sporten. Samenwerking basisscholen, kinderopvangorganisaties en sport-/beweegaanbieders, buurtsportcoach/sportbedrijf en kinderen/ouders. Aansluiten bij doelen sportakkoord en de van daaruit ontstane initiatieven in Nieuwkoop.

12-18 jaar (met uitloop 25 jaar):

Inzetten op het behouden van jongeren in het sporten en bewegen. Aansluiten bij leefwereld (het vormen van een eigen identiteit)

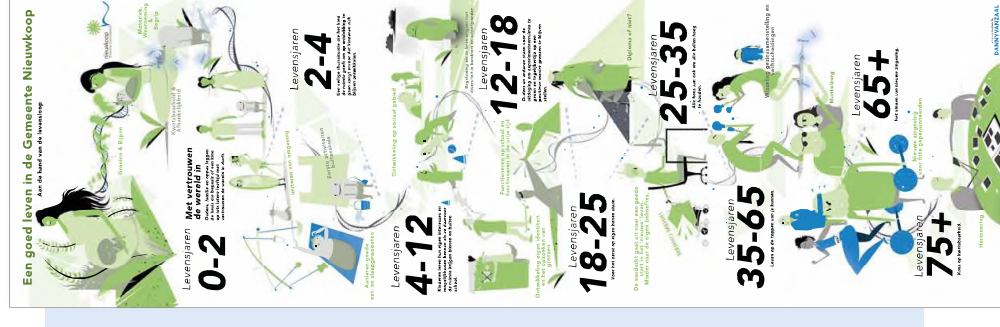
en behoeften. Brede definitie sporten en bewegen, urban, lifestyle, dansen, yoga en meer. Flexibiliteit, keuzemogelijkheden en autonomie van belang. Tevens expliciete aandacht voor ongeorganiseerd sporten en bewegen in openbare ruimte. Samenwerking sport-/beweegaanbieders, voortgezet onderwijs, jongerenwerk, buurtsportcoach/sportbedrijf.

18-65 jaar:

In algemene zin inzetten op preventieve werking sporten en bewegen op gezondheid en welzijn. Aansluiten op situatie (gezin, carrière, sociaal, maatschappelijk). Passend sport-/beweegmogelijkheden bieden. Tevens expliciete aandacht voor ongeorganiseerd sporten en bewegen in openbare ruimte. Samenwerking sport-/beweegaanbieders, eerstelijns zorg/welzijn, buurtsportcoach/sportbedrijf.

65-plussers:

Inzetten op preventieve werking sporten en bewegen op het in goede gezondheid ouder worden. Zowel op fysieke aspecten als ook op sociaal/maatschappelijke aspecten (eenzaamheid bijv.). actief anticiperen op de toenemende vergrijzing. Aandacht voor passend sport-/beweegaanbod. Samenwerking sport-/beweegaanbieders, eerstelijns zorg/welzijn, buurtsportcoach/sportbedrijf.

Figuur 1. Sporten en bewegen in Nieuwkoop per levensfase

4. Waar zetten we op in?

Als gemeente beschikken we over diverse instrumenten voor het stimuleren en faciliteren van sport en bewegen. Bij de beschrijving van de speerpunten wordt hier tevens naar verwezen. Hieronder beschrijven we deze instrumenten en de wijze waarop we deze hanteren. Het vormt het kader voor de beleidsuitvoering.

0. Sport/vitaliteitsakkoord

Zoals eerder beschreven ontstaan er vanuit het ontwikkelde akkoord diverse initiatieven die bijdragen aan het sporten en bewegen van Nieuwkoopers. De gemeente heeft hierin een rol als een van de partners in een breed collectief. Het is daarmee een belangrijk instrument. Voor de gemeentelijk inzet met instrumenten (en voor deze visie) richten we ons echter hierop volgende instrumenten waar we als gemeente directe invloed mee uit kunnen oefenen (en vandaar dit als 'instrument 0').

1. Sportpunt & buurtsportcoaches

We ontwikkelen een gemeentelijk 'Sportpunt'. Vanuit het Sportpunt werken een sportmakelaar en buurtsportcoaches die uitvoering geven aan het gemeentelijk sportbeleid. Het Sportpunt levert een bijdrage aan sportstimulering, verenigingsondersteuning, verbinding, kennisdeling en samenwerking binnen sporten en bewegen in Nieuwkoop. Het is een plek waar verenigingen, maar ook professionele organisaties, onderwijs en andere aanbieders terecht kunnen.

[uitwerkingsplan: Sportpunt Nieuwkoop]

2. Verenigingsloket

Er is nauwe samenwerking tussen het sportpunt en met het verenigingsloket. Op deze manier worden de verenigingen/stichtingen ook optimaal geholpen en ontzorgd op het gebied van subsidies, vergunningen, financiële regelingen (voor minima) en andere praktische zaken. Het verenigingsloket organiseert tevens bijeenkomsten voor ontmoeting, samenwerking, kennisdeling en deskundigheidsbevordering. Hiermee wordt de vitaliteit en toekomstbestendigheid van de sport-/beweegaanbieders gegarandeerd en kunnen zij hun maatschappelijke waarde behouden en verbreden.

3. Subsidiering op activiteiten

Het subsidiëren van verenigingen en stichtingen geldt als een belangrijk middel in het realiseren van onze speerpunten. Conform de Algemene Subsidieverordening gemeente Nieuwkoop 2017 subsidiëren we activiteiten die aansluiten bij door de gemeente vastgestelde inhoudelijke doelen of prioriteiten. Maatschappelijke meerwaarde, innovatie, inclusiviteit en samenwerking op het gebied van sporten en bewegen en de ondersteuning van vrijwilligers zijn hierbij van belang.

Naar aanleiding van de conclusies van het Rekenkameronderzoek Subsidiebeleid gaan we komende periode nadrukkelijker toetsen op de doeltreffendheid (maatschappelijke meerwaarde) van subsidies. Daarnaast wordt de doelmatigheid (noodzaak van de subsidie voor het uitvoeren van de activiteiten) een belangrijke factor. Het doel is om subsidies te laten landen op plekken waar het financieel noodzakelijk is om de activiteit uit te voeren en te behouden voor de inwoners van Nieuwkoop. Daarbij houden we wel in het oog dat subsidie aanvragen laagdrempelig moet blijven.

De activiteiten subsidies voor sport worden meegenomen in een bredere evaluatie van het subsidiebeleid en aanpassing van de Algemene Subsidieverordening.

4. Accommodaties binnensport

Het primaire uitgangspunt voor de bestaande accommodaties en faciliteiten is dat wordt ingezet op 'onderhouden/behouden'. Dit geldt zolang de betreffende accommodatie voldoende functioneel is en voldoet aan de vereisten en minimale wensen van de gebruikers. In het behouden van accommodaties is en blijft de laagdrempeligheid van het sport-/beweegaanbod en de leefbaarheid van de dorpskernen een belangrijke factor. Waar mogelijk wordt ingezet op vergroten functionaliteit en verduurzaming van de accommodaties.

Indien noodzakelijk of bij een kansrijke gelegenheid (door de nieuwbouw van een IKC of andere relevante ruimtelijke ontwikkelingen) wordt er geïnvesteerd in (ver) nieuwbouw. Multifunctionaliteit (t.a.v. gebruik en maatschappelijke meerwaarde), toekomstbestendigheid/duurzaamheid (t.a.v. gebruik heden en toekomst, energieverbruik en gezonde exploitatie), beschikbaarheid/laagdrempeligheid (t.a.v. inclusiviteit, leefbaarheid) zijn bij nieuwbouw van groot belang.

Bij onderzoek naar mogelijke investeringen in (ver)nieuwbouw van binnensportaccommodaties maken we per locatie een analyse van de toekomstige behoefte aan binnensportaccommodatie:

Hierbij kijken we in ieder geval naar de volgende aspecten:

- het verzorgingsgebied van de accommodatie;
- de toekomstige behoefte aan binnensportaccommodatie in het verzorgingsgebied, aan de hand van zowel landelijke als lokale trends en ontwikkelingen;
- alternatieve locaties in de buurt;
- gebruikersbehoeften van gebruikers van de huidige accommodatie en potentiële nieuwe gebruikers;
- mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik van de accommodatie en mogelijke combinaties met andere functies;

- geraamde kosten voor investering en beheer;
- kansen voor verduurzaming.

Dit is gebeurd bij de locatiekeuze voor het IKC Langeraar met een nieuwe gymzaal, de (potentiele) gebruikers zullen wij betrekken bij het nadere ontwerp van gymzaal. Een zelfde analyse hebben wij gemaakt voor de mogelijke nieuwe sportfunctie bij het IKC in Nieuwveen.

[uitwerkingsplan: Sportfunctie Nieuwveen]

Zwembaden

Buitenbad Aarweide

Het buitenbad trekt veel bezoekers en toont daarmee aan dat het in een duidelijke behoefte voorziet. De vrijwillige organisatie wordt financieel ondersteund. Net als bij de overige sport- en beweegaanbieders wordt er echter nadrukkelijker op de doeltreffendheid en doelmatigheid getoetst. Ook wordt onderzocht in hoeverre vanuit de gemeentelijke organisatie (buurtsportcoaches en/of personeel De Wel) ondersteuning kan worden geboden aan de exploitatie van het buitenbad.

De Wel Nieuwkoop

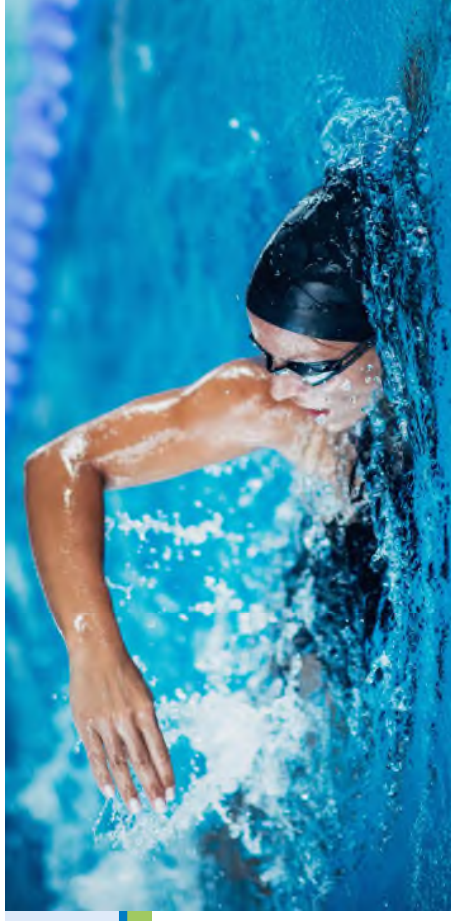
De gemeente heeft een belangrijke rol in het stimuleren van zwemmen en zwemveiligheid van kinderen en volwassen. Zwemveiligheid is een belangrijk thema zeker in een waterrijke gemeente als Nieuwkoop. Met name door toename van het aantal inwoners met een migratieachtergrond neemt het aantal inwoners dat niet zwemveilig is toe. Dat er meer dan 600 kinderen per jaar in De Wel zwemles volgen maar er daarnaast momenteel nog zo'n 330 kinderen die zouden kunnen starten met zwemles op de wachtlijst staan, geeft aan dat er grote behoefte is aan veilig leren zwemmen.

Uit het Nationaal Sportonderzoek van het Mulier Instituut blijkt dat het zwembad voor kinderen de meest gebruikte sportaccommodatie is en dat zwembaden een belangrijke rol vervullen op het gebied van sport en bewegen. Op de ranglijst van meest populaire sporten in de gemeente Nieuwkoop staat zwemmen op de 5e plaats na fitness, hardlopen, fietsen en wandelen. Vooral onder ouderen is de zwemmen populair; in de leeftijdsgroep 65 tot en met 74 jaar staat zwemmen op de derde plaats en in de leeftijdsgroep vanaf 75 jaar zelfs op de eerste plaats.

Uit hetzelfde onderzoek blijkt ook dat zwemmen op de tweede plaats staat als mogelijke nieuwe activiteit voor met name jongere leeftijdsgroepen. Dit wordt bevestigd door recente cijfers van de KNZB. Er is een groei van het aantal zwemmers in zwembaden aangedreven vanuit het open water zwemmen. De verwachting is dat deze stijging nog langer doorgaat. Medio 2020 zijn de kerntaken voor zwembad De Wel geherdefinieerd.

De kerntaken zijn:

1. Zwemveiligheid realiseren voor alle kinderen en volwassenen in de gemeente Nieuwkoop
2. Het bieden van sport- en beweegfaciliteiten voor alle inwoners van de gemeente Nieuwkoop.

Als gemeente streven we naar behoud van een kwalitatief goed binnenzwembad binnen onze gemeentegrenzen op de lange termijn. Het uitgangspunt hierbij is het meest kosten efficiënte scenario voor de lange termijn te volgen. Hiervoor dient een uitgebreid onderzoek plaats te vinden naar een scenario waarbij het huidige zwembad gerenoveerd wordt en voor de langere termijn bestendig wordt gemaakt. Dit dient te worden vergeleken met een scenario waarbij er een nieuw zwembad (al dan niet in directe verbinding met het buitenzwembad Aarweide) gerealiseerd wordt.

Een eerste stap in dit uitgebreide onderzoek hebben wij gezet door middel van een businesscase waarin twee scenario's met elkaar zijn vergeleken; een grondige renovatie van het huidige zwembad De Wel of nieuwbouw. Er is gekeken naar functionaliteit en kosten voor investering, onderhoud en beheer op lange termijn. Nieuwbouw lijkt op lange termijn het meest aantrekkelijk, zowel in functionaliteit voor de gebruikers als in financieel opzicht. Wanneer de gemeenteraad instemt met een nader onderzoek naar een nieuwbouw scenario, zou een vervolgstap zijn te onderzoeken welke mogelijke locaties in aanmerking komen en of er kansen liggen voor combinatie van het zwembad met andere (sport)functies.

[uitwerkingsplan: Businesscase toekomst De Wel]

5. Accommodaties buitensport (incl. subsidie en tarieven)

Het onderhoud, beheer en de exploitatie van de voetbalvelden wordt vanaf 2022 opnieuw uitbesteed. Hierbij wordt er primair de focus gelegd op het aangaan van een nieuwe overeenkomst met de Stichting Buitensportvoorzieningen Nieuwkoop. Dit is naar aanleiding van eerdere positieve evaluaties over de resultaten van deze vorm van beheer en het functioneren van de Stichting onderdeel geweest van het collegeprogramma. Er wordt in de nieuwe opdracht kritisch gekeken naar het (voor zover mogelijk) multifunctioneel gebruik van de velden. Tevens wordt er ingezet op verhogen van de bezettingsgraad in de daluren. Tot slot maken we nieuwe afspraken over het reserveren voor vervanging van velden.

Subsidie en tarieven

Via het beschikbaar stellen van de gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties wordt er, door subsidie en het maatschappelijke huurtarief, indirect veel financiële ondersteuning geboden aan het mogelijk maken van sporten en bewegen voor alle inwoners. Voor de buitensportaccommodaties hebben we de doelstelling om toe te werken naar een transparante en vergelijkbare wijze van financiële ondersteuning vanuit gemeenschapsgeld. Discussie hierover speelt met name in de ondersteuning van brede verenigingssporten met relatief kostbare accommodaties, namelijk voetbal, tennis en hockey.

Bij de keuze voor een verdeelmodel van de subsidie voor buitensportaccommodaties hanteren we de volgende uitgangspunten:

De gemeente doet alleen wat de samenleving niet zelf kan

De gemeente kijkt in de keuze om een sportaccommodatie financieel te ondersteunen naar de mogelijkheden die er zijn om de sportaccommodatie exploitabel te maken

zonder gemeentelijke financiële steun. Voor deze exploitabele sporten verzorgt de gemeente in beginsel geen financiële bijdrage voor de exploitatie of realisatie.

Er zijn twee redenen waarom de gemeente tenminste een regierol neemt bij het laten exploiteren van bepaalde sportaccommodaties. Ten eerste omdat bepaalde sporten zonder nadrukkelijke gemeentelijke steun te duur zijn. Een zwembad voor recreatief gebruik, voor doelgroepzwemmen of verenigingszwemmen is zonder subsidie niet exploitabel. Een sportpark of sporthal zou alleen exploitabel zijn wanneer de tarieven vele malen hoger zouden worden en dan zouden deze voorzieningen niet meer breed toegankelijk zijn. Exploiteerbare sporten zijn (in beginsel) zonder gemeentelijke bijdrage te realiseren en in stand te houden. Dat geldt bijvoorbeeld voor een golfbaan, een manege, een squashcentrum of een sportschool. De gemeente laat dergelijke initiatieven over aan particulieren.

Evenwichtige verdeling tussen uitgaven sportstimulering en sportaccommodaties

In het bereiken van maatschappelijke doelen op het gebied van sport is het van belang een verantwoorde financiële verdeling tussen sportstimulering en accommodaties te hebben. Het Mulier Instituut doet regelmatig landelijk onderzoek naar gemeentelijke uitgaven op sport. Gemeenten gaven in 2018 gemiddeld 64 euro per inwoner uit aan sport, waarvan 74% aan sportaccommodaties. Landelijk gezien is de trend hoe minder stedelijk een gebied is, hoe meer geld er relatief gezien naar accommodaties gaat en hoe minder naar sportstimulering. Dit is ook van toepassing op de gemeente Nieuwkoop. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat verspreiding van veel kleinere accommodaties relatief duur is. Het geld dat uitgegeven wordt aan accommodaties, kan niet meer in sportstimulering van bijvoorbeeld specifieke doelgroepen gestoken worden, in het sportvriendelijker maken van de openbare ruimte, of in andere maatschappelijke doelen. Dit willen we anders doen.

Afstemming van vraag en aanbod en beperken overcapaciteit

De gemeente hanteert als uitgangspunt voor accommodaties een goede aansluiting van vraag en aanbod op gemeenteniveau; dus de accommodatie-omvang past bij de behoefte. De afstand en beschikbaarheid van voorzieningen per kern en huidige bezettingsgraden van de accommodaties worden daarbij meegewogen. Bij een structurele overcapaciteit van (door de gemeente gefinancierde) accommodaties, zal de gemeente haar beleid heroverwegen en motiveren of een accommodatie wenselijk/nodig is. Uit het onderzoek van het Mulier Instituut komt naar voren dat er voor de buitensporten voetbal en tennis momenteel sprake is van beperkte overcapaciteit. Er zijn drie tennisverenigingen met elk 1 baan overschot en twee voetbalverenigingen met elk 1 veld overschot. Met betrekking tot regulier onderhoud zullen wij de keuze hoe om te gaan met de beperkte overcapaciteit bij de vereniging zelf laten. Wanneer er sprake is van overcapaciteit en een geplande grote renovatie of vervanging met gemeentelijke middelen, zullen wij hierover in gesprek gaan met de betrokken vereniging.

Maatschappelijke meerwaarde vereniging speelt een rol bij subsidie

Voor activiteiten subsidies aan verenigingen hebben we in de subsidieregeling sociaal domein al uitgangspunten opgenomen over maatschappelijke doelen waar verenigingen aan bij moeten dragen om in aanmerking te komen voor subsidie. Een vergelijkbaar uitgangspunt willen we ook opnemen waar het gaat om het subsidiëren van sportaccommodaties. We denken dan met name aan het openstellen van de accommodatie voor maatschappelijke activiteiten en andere doelgroepen dan alleen de eigen leden, zodat het maatschappelijk nut van de accommodaties toeneemt.

De gemeente neemt geen zelfwerkzaamheid van de verenigingen over

Momenteel heeft de gemeente nauwelijks tot geen uitvoerende taak bij het beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties. Dit ligt grotendeels bij de clubs

zelf (tennis en hockey) of bij een overkoepelende stichting (voetbal). Wat vanuit de samenleving uit eigen kracht opgepakt kan worden, willen we graag bij de samenleving laten. Dit versterkt het eigenaarschap, verantwoordelijkheidsgevoel en hiermee ook het saamhorigheidsgevoel binnen de verenigingen en is vaak ook efficiënter. We hebben wel oog voor de toenemende worsteling binnen verenigingen om voldoende vrijwilligers te vinden voor alle taken. Vanuit het sportakkoord en het Verenigingsloket willen we verenigingen daarom ondersteunen bij het werven, behouden en professionaliseren van vrijwilligers. De oplossingen hiervoor zien we echter wel binnen de verenigingen zelf.

We werken toe naar een door de betrokken clubs zoveel mogelijk gedragen voorstel voor een structurele verdeling van de subsidies aan de buitensporten voetbal, hockey en tennis, gebaseerd op de Nieuwkoopse situatie en objectieve criteria. Hiervoor hebben we externe expertise ingeschakeld via het bureau Drijver en Partners, die het participatieproces met de betrokken verenigingen heeft begeleid en het college heeft geadviseerd over de mogelijke verdeelmodellen.

[uitwerkingsplan: Subsidies Buitensport]

6. *Verduurzaming sportaccommodaties*

Sportaccommodaties zijn vanzelfsprekend onderdeel van de opgave om het maatschappelijk vastgoed te verduurzamen. We maken hierbij onderscheid tussen sportaccommodaties in gemeentelijk eigendom en beheer en sportaccommodaties in eigendom en beheer van verenigingen of stichtingen.

In mei 2020 heeft de gemeenteraad het Beleidskader Duurzaamheid vastgesteld. Hierin is de ambitie opgenomen dat gemeentelijke gebouwen in 2030 energieneutraal zouden moeten zijn en in 2050 CO₂ neutraal.

Wanneer we nieuwbouw plegen of sportaccommodaties grondig renoveren zien we dit als een kans om de gebouwen te verduurzamen en zal duurzaamheid een belangrijk aandachtspunt zijn in het programma van eisen voor nieuwbouw of renovatie. De komende jaren zullen we vooral nieuwe sportaccommodaties realiseren als onderdeel van Integrale Kindcentra (IKC). In de actualisatie van het strategisch plan onderwijs en huisvesting hanteren we voor de ontwikkeling van de IKC in ieder geval het kader dat de gebouwen aardgasloos en BENG (bijna-energie-neutraal) dienen te zijn. De BENG-norm stelt eisen aan de maximale energiebehoefte van het gebouw, het gebruik van de installaties (ventilatie, verwarming, verlichting) en aan het aandeel eigen hernieuwbare energie dat een gebouw moet opwekken. Een gebouw mag dus niet teveel energie gebruiken, en een gebouw moet een groot deel van zijn energie zelf en duurzaam opwekken. Daarnaast hebben we de ambitie uitgesproken om samen met de partnerorganisaties in de IKC extra zonnepanelen te plaatsen.

Wanneer we investeren in nieuwbouw of grondige renovatie van het zwembad De Wel, zal er in het onderzoek naar de mogelijkheden vanzelfsprekend veel aandacht zijn voor het aspect duurzaamheid.

Voor sportaccommodaties die in eigendom of beheer zijn bij verenigingen of stichtingen zien we voor onszelf een faciliterende en stimulerende rol. We stimuleren energiebesparing door sportverenigingen of stichtingen met gebouwen en terreinen via het aanbieden van energiescans. Verder bieden we de mogelijkheid tot een laagrentende lening (de Stimuleringslening) voor maatregelen op gebied van energiebesparing.

Voor sportverenigingen zijn er naast de gemeentelijke regelingen ook diverse andere mogelijkheden om advies en financiering te verkrijgen, zoals bijvoorbeeld via de Groene Club en het Waarborgfonds Sport. Het is goed om te zien dat al veel Nieuwkoopse verenigingen gebruik maken van deze mogelijkheden. Het Verenigingsloket kan verenigingen hierbij ondersteunen.

Daarnaast stimuleren we circulair afvalbeleid bij verenigingen. Als vervolg op Afval Scheiden Loont en de Afvalvrije school loopt in Nieuwkoop het project Sport Schoon. Sportverenigingen houden niet alleen hun eigen terrein schoon, maar adopteren ook hun directe omgeving. Voor jeugdteams is een beloning te verdienen en de vereniging mag het PMD aanbieden in de route van onze inzameldienst.

7. Bewegingsvriendelijke en uitnodigende openbare ruimte + faciliteiten

Via een goed ingerichte en onderhouden openbare ruimte kunnen inwoners gestimuleerd en gemotiveerd worden om te sporten en bewegen. Een belangrijk gedeelte hiervan is ook het bewegen gecombineerd met dagelijkse bezigheden en verplichtingen zoals naar school, winkel of werk gaan. In het (door)ontwikkelen van onze omgeving zorgen wij voor voldoende aandacht voor het aspect van gezondheid en aanzetten tot een actieve leefstijl, sporten en bewegen. Ook kijken we naar de mogelijkheden om sportbeoefening in de natuur te stimuleren en de verbinding tussen sport en sportief toerisme te versterken. Hierbij hebben we aandacht voor het voorkomen van verstoring van de natuur.

[uitwerkingsplan: aanpak ontwikkeling openbare ruimte]

8. Monitoring

Door middel van frequent/structureel uitvoeren van onderzoek en monitoring houden we ontwikkelingen in de gaten. We toetsen hiermee of we goede dingen doen om mensen aan het sporten en bewegen te hebben en houden. Tevens toetsen we de effectiviteit van de maatregelen/activiteiten die we uitvoeren. We gaan een monitoring instrument ontwikkelen in 2022. Wellicht kan het Sportpunt hier een rol in spelen. Bij een monitoring instrument denken we bijvoorbeeld aan het volgen van trends op de onderstaande gebieden:

Sport-/beweegaanbieders

- 1 Tevredenheid aanbieders t.a.v. ondersteuning gemeente/buurtsportcoaches

Sport-/beweegdeelname

- 2 Ontwikkeling % inwoners dat voldoet aan beweegnorm (GGD)
- 3 Ontwikkeling sportdeelname inwoners (bevolkingsonderzoek, en verschillende doelgroepen, incl knelpunten/behoefte) (zie onderzoek 2018 Team Sportservice)
- 4 Ontwikkeling besteding budget Jeugdfonds Sport & Cultuur + volwassenenfonds

Sport als middel

- 5 Ontwikkeling gezondheidscijfers inwoners (incl. roken, alcohol, voeding) (GGD)

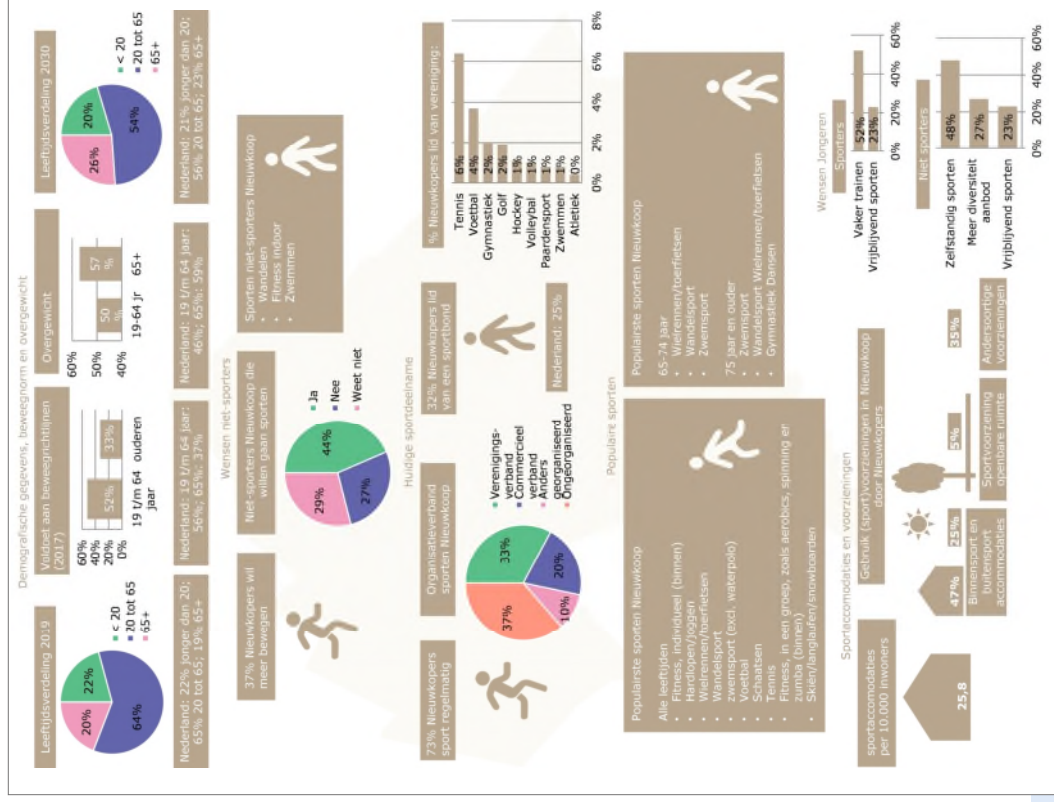
Accommodaties & ruimte

- 6 Monitoring bezettingsgraad van de diverse accommodaties (stijging daluren)

Sport en bewegen gemeente Nieuwkoop

Bijlagen

1. Cijfers sporten en bewegen gemeente Nieuwkoop

2. Waarde van sport en bewegen in Nieuwkoop

Toelichting 'social return on investment':

De Social Return On Investment (SROI) is een manier om het maatschappelijk rendement van investeringen in sport en bewegen uit te drukken. De SROI van sport en bewegen in Nederland is 2,51. De maatschappelijke opbrengsten zijn dus 2,51x zo hoog als de kosten (Rebel & Mulier Instituut, 2019⁴). Hierbij enkele voorbeelden:

Allereerst worden **zorgkosten vermeden** als gevolg van een verminderde kans op aandoeningen als diabetes, darmkanker, borstkanker, depressie, dementie en beroertes (bij een persoon van 25-54 jaar: gemiddeld €1.500-€6.000 bespaard);

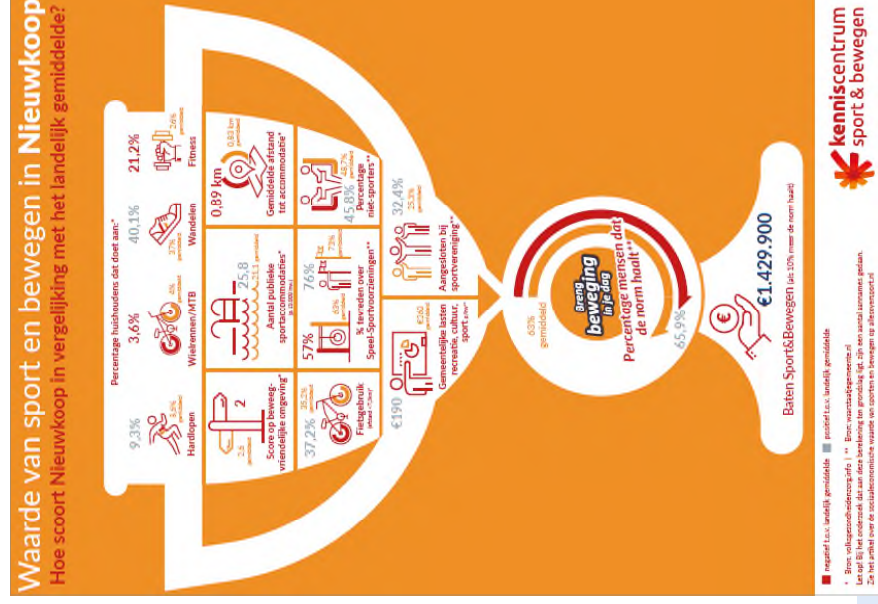
Daarnaast neemt ook de **kwaliteit van leven** voor deze mensen toe, door het voorkomen van leed als gevolg van bepaalde aandoeningen (verminderde ziekte-last, uitgedrukt in 'Years Lived with Disability') (bij een persoon van 25-54 jaar: gemiddeld €10.000-40.000 bespaard);

Ten derde heeft sport en bewegen door de beperkende invloed op aandoeningen een **langere levensverwachting** tot gevolg, berekend aan de hand van 'Years of Life Lost' (bij een persoon van 25-54 jaar: gemiddeld €1.000-€3.000 bespaard);

Sociale baten zijn er mogelijk op het gebied van verbeterde leerprestaties, minder schooluitval, opbouw sociaal kapitaal, lagere kans criminaliteit en plezier. Dit is vooral terug te zien bij mensen tot 24 jaar, echter nog onvoldoende in euro's te kwantificeren.

⁴ Rebel & Mulier Instituut (2019). De Social Return On Investment (SROI) van sport en bewegen. Ede: Kenniscentrum Sport

Positieve arbeidseffecten zijn er bij mensen die meer sporten en bewegen. Er is aantoonbaar minder ziekteverzuim bij een toename in sport/beweging (bij een persoon 25-54 jaar: gemiddeld €10.000-25.000 bespaard). Tegelijkertijd wordt de arbeidsproductiviteit hoger (bij een persoon van 25-54 jaar: gemiddeld €5.000-€25.000 opgeleverd).

3. Nationaal en lokaal sportakkoord

Nationaal Sportakkoord

Medio 2018 is het document 'Nationale Sportakkoord' opgeleverd en ondertekend. Daarin staan afspraken tussen het Rijk, de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), NOC*NSF en tal van maatschappelijke organisaties over het versterken van de sport en het optimaal benutten van de maatschappelijke kracht. Ultieme doel is om alle inwoners van Nederland met plezier een leven lang sporten en bewegen. Ongehindert en in een veilige en gezonde omgeving. De Rijksoverheid heeft de gemeenten gevraagd een eigen Lokaal Sportakkoord op te stellen (uit te voeren in 2019 en 2020).

Lokaal sportakkoord

Een lokaal sportakkoord is een set afspraken tussen de gemeente, lokale sportaanbieders, maatschappelijke partners en evt. bedrijfsleven over sport en bewegen in de nabije toekomst. Een lokaal sportakkoord verbindt vooral mensen en organisaties, zet aan tot samenwerken en uitvoering. Het moet inspireren, prikkelen en uitdagen en aansluiten bij lokale ambities. Inzetten op datgene waar lokaal de energie aanwezig is. Geen papieren tigger, maar een concreet document, ondertekend door betrokken partijen, met een richtinggevend toekomstbeeld. Maar vooral ook met een aantal praktisch uitvoerbare maatregelen.

Binnen het Nationaal Sportakkoord zijn zes ambities geformuleerd, te weten:

	Iedere Nederlander beleeft een leven lang plezier aan sporten en bewegen.
	Nederland beschikt over een functionele, goede en duurzame sportinfrastructuur
	Alle aanbieders van sport en bewegen zijn toekomstbestendig.
	Overal met plezier, veilig, eerlijk en zorgeloos sporten.
	Meer kinderen voldoen aan de beweeg-richtlijn en motorische vaardigheden nemen toe.
	Optimaal topsportklimaat en sportprestaties en –evenementen vormen een cruciale inspiratie voor de verenigende waarde van sport.

In Nieuwkoop is het zesde deelakkoord gericht op topsport niet meegenomen in het proces.

